

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 12. listopada 1869.

List 46.

Življenje in spisi čast. Marije Lataste, sestre iz reda presv. Serca.

Nar jasniši pa nar očitniši dokaz, da je naša sv. katoliška Cerkev edino prava, zveličavna naprava, ki jo je Bog in Zveličar naš osnoval ter vstanovil, da nam s svojimi nebeškimi resnicami pa zveličavnimi pripomočki kaže pot tje gori v nebeško domačijo, je ta, da le ona ima pravo vsestransko moč do življenja človeškega, da le ona je v stanu posvetiti ter k nebeški čednosti povzdigniti človeka. Ima li še ktera verska skupšina ali občina pokazati toliko za božjo čast in bližnjega blagor vnetih duš, kakor Cerkev katoliška? Se je li v stanu ktera ponašati s toliko neštevilno množico svetnikov, mučencev in spoznovalcev, kakor ona? Cerkvi katoliški nikdar ni manjkalo blagih ter bogoljubnih duš, v katerih se je prelepo slikalo in izobraževalo življenje Kristusovo, in tudi sedanji čas ni brez blagih osebnosti, ki hrepené po popolnosti in svetosti, ki širijo skrivaj lepo dišavo svetega življenja, kakor pohlevna vijolica skrita v gosti travi sredi zgodnje pomladi. Krivo je tedaj in vseskozi neresnično mnenje, da je Cerkev naša osivéla, da je vse v njej zastalo kakor v starem, utertem truplu, da se je Cerkev preživela, da nima več pokazati sadú, ki ga je rodila izperva, da je brez napredka, ni več za sedanjo — kdo vé, kako razsvitljeno dobo. Cerkev je vedno mlada nevesta Kristusova, ki se ne stara, ne véne, ne oblétva, ki ostane vedno tista, in če tudi časih bruščé čez njo razdražene vihre, če ji tudi ploha in ledeni natoki nekoliko polomijo mladike in odkrehajo kako preveč bohotno, kerhko vejo, požene vendar po vsakem viharji še tem lepše, le še bolj je čversta, krepka, pomlajena, terdna, bolj polna življenja in novih moči. Cerkev je rodovitno drevo, ki ob enem stoji v naj lepšem cvetju in pa veje kloni pod zrelo težo obilnega sadú dobrih dél in krepostnega življenja. Se vé, da Cerkev ne nabija po voglih očito svojih zmág in pridobitev, da se svetost ne stavi vsikdar na ogled, ne stopa javno na oder, kakor slavljene pevke in igravke; ona se skriva v mirne, pohlevne kočé, v samotne izbice in v gluho zidovje psovanih samostanov; sej je Duh Gospodov miren, ki ne ljubi šuma in posvetnega ropota, moč keršanstva skrivna, podobna kvasu, ki nevidoma prešinja testo ter ga čudežno prestvarja in oživlja. Da še vedno Duh Gospodov oživlja Cerkev, da ona ni pusta ledina, ampak rodovitna njiva, to vam čem dokazati ter pred oči postaviti z življenjem in djanjem častitljive Marije Lataste, sestre iz reda presv. Serca.

Marija Lataste je bila hči priprostih kmetiških staršev, rojena 12. svečana 1822 v Mimbastu, mali vasiči ali selu na južno-zapadni Francoski. Vsa njena učenost, ki jo je sprejela od svoje dobre, keršanske matere, je

bila to, da je dobro vedila poglavitne zveličavne resnice, in pa znala brati, malo pisati, šivati in presti. Dasi tudi si je mati njena na vso moč prizadevala z besedo in dobrim zgledom v nežno, otroško serce vsaditi kali kreposti in bogaboječnosti, vendar otročé dolgo časa ni hotelo znebiti se napák, ki so otrokom v obče lastne. Pri svoji nenavadni živosti bila je svojeglavna, nevbogljiva ter se ni nič kaj rada učila keršanskega nauka. Tu se je prikazal pri njej zgodaj nekak napuh. S prvim sv. Obhajilom pa se je kar nanagloma vsa spremenila, med tem ko mati njena ni prenehala prositi pomoči od zgoraj. Od tega časa je Marija čuda hitro rastla v čednosti, naj hujše skušnjave srečno zmagovala in tako postajala vedno čistejša in popolnša. Potem ko se je celih 10 let pod vodstvom verlega duhovnega vodnika vadila in urila v popolnosti, je stopila l. 1844 v Parizu v red presv. Serca (du sacre Coeur), prišla še tisto leto v Konflan (Conflans) in l. 1846 v Rén (Rennes), kjer je slovesno storila redovno obljubo in 10. majnika l. 1847 ugasnila v sluhu svetosti. Naj bolj čudna v njenem življenju je tesna zveza njena z Jezusom in Marijo. Ko je bila še priprosta kmetiška deklica v Mimbastu, podučil jo je kmalo po njenem prvem sv. Obhajilu glas, ki ga je spoznala za glas svojega Zveličarja, v glavnih resnicah keršanskih.

Ta poduk, ki ga je Marija Lataste, ponižna kmetiška deklica, ki ni znala več kot brati in za silo pisati, zapisala na povelje svojega spovednika, obsežek je 14 bukev in 27 podučnih pisem družega in tretjega zvezka. Ni nam znana knjiga, v kateri bi bilo poglavitno iz vsega bogoslovstva tako natančno in priprosto, tako jedernato, podučivno in mikavno ob enem in sicer v tako popolnem soglasji s sv. pismom, z določili cerkvenih zborov in ukom cerkvenih očakov pa šolo katoliško razloženo in obravnano, kakor tu. Kmetiška ta deklica govori o naj visokejših skrivnostih svete vere s tako globokim pregledom in s toliko vednostjo, kakor so govorili in pisali le naj večí učeniki cerkveni. Kakor sv. Tomaž, tako govori ta deklica, ki ni imela nikdar učenega poduka in je tudi le malo knjig, in sicer prav navadnih dobivala v roke; kakor sv. Tomaž, pravim, govori ona o verstvu v vsem njegovem obsegu, in pa celó o naj težjih in naj bolj zamotanih prašanjih. Perve bukve se prično z ukom od Boga (11. str. 7—61), od njegovega bitja, njegovih lastnosti, triosebnosti, previdnosti itd. Božja volja je, pravi tukaj, da vsi ljudje dospejo k zveličanju, Bog hoče to v resnici, pa s pogojno voljo, pod tem pogojem namreč, da si človek prizadeva od Boga mu podeljenih zveličavnih pomočkov se poprijemati ter ponujene mu milosti se okleniti. Vsem

daje Bog svoje milosti; ker pa svoje milosti nikomur ni dolžan, ne dela nikomur krivice, ako podeli nekterim obilnišo mero milosti. Če pa že človek hoče sprejeti ponujano mu milost ter se zveličati ali ne, to ne sega v Božjo čast, ker bodo izvoljeni večno poveličevali božje usmiljenje, zaverženi pa božjo pravičnost (str. 45, 51). O predoločbi (praedestinatio) pravi med drugim dalje: Ker je (Bog) neskončno popoln, vé namreč za vse; prešlost, pričujočnost in prihodnost je njemu vse eno, vse pričujoči; zategadel je Bog od vekov vedil, ne le, da bode človek grešil, ampak tudi, kakošni bodo grehi posameznih ljudi in koliko ljudi se bode pogubilo, koliko zveličalo. Zaradi tega pa ne odtega onim, ki vé, da se bodo pogubili, za zveličanje potrebne milosti, in s tem, da naprej vidi, človeku ne jemlje popolne dušne prostosti, s katero zamore milost božjo porabiti, ali pa je ne porabiti, in se tako zveličati ali pa pogubiti. Bog hoče naravnost in po vsaki ceni, da bi se vsi ljudje zveličali, zato deli vsem za zveličanje potrebne milosti. Človek se tedaj ne pogubi zato, ker Bog že naprej vé za pogubljenje njegovo, ampak zato, ker se bo človek pogubil, vé to Bog, ki je vsegaveđen, že naprej (str. 51—52.) Človek je prostovoljen ter zamore s pripomočjo milosti, ako se je hoče poprijeti, storiti dobro in se po tej poti zveličati. Poslužiti se pa milosti ali ž njo delati je, se vé da, zopet milost, in da tako rečemo, milost vseh milosti; Bog je pa nikoli ne odreče, ako prosimo za njo. Brez dvombe bi lahko Bog premagal voljo grešnikovo, pa tega ne stori, ker je človeka vstvaril proste volje (str. 55—57).

Druge bukve govore o Kristusu (str. 61—155), da je on pot, resnica in življenje — luč sveta, kralj vseh kraljev, o njegovih smertnih težavah in bridkosti, o njegovem terpljenju, smerti, prihodu v predpeklo, vstajenju ter nebohodu, o njegovem duhovništvu, o zakramentu ljubezni, kako tu skazuje svojo moč, oblast, usmiljenje in pravičnost itd. Pravi zaklad globocih misli so tretje bukve, ki govore o Mariji (str. 156—208); ker je pa nemogoče, ves bogati obsežek z nekterimi obrisati, da bi mu ne vzeli lastne mu mikavnosti in lepote, hočemo le nekatere reči bolj povdariti in bolj natanko omeniti, ki so gledé sedanjih časnih razmér seosebne zanimivosti.

(Konec nasl.)

Čertice iz življenja sv. Očeta Pija IX.

(Spisuje A. Zakotkarjev.)

(Dalje.)

Pa tudi zdaj še niso prestali vsih nevarnosti te žalostne poti. Komaj so prišli na Neapolitansko, kar se zbog hitre vožnje vname tečaj sprednjega kolesa. Treba je bilo precej ustaviti, da so z vodo polili in os namažali. Zvedavost je berž veliko ljudi privabila. Med dvema, ki sta prav natanko opazovala Pija, se prične ta-le pogovor: „Prav tako se mi dozdeva, kakor bi bil to papež.“ — „Kaj? menda se ti sanja.“ — „Jaz pa pravim, da je to papež. Če ga nisem že stokrat vidil, ga raji nisem nobenkrat.“ Tako sta se pričkala; angelj Božji pa, ki je aposteljna Petra iz ječe rešil, je čul tudi nad njegovim naslednikom, in Bog je hotel, da Pij IX v sramoto svojih preganjavcev srečno pridejo na kraj, ki so si ga sami izvolili za svoje preganstvo.

O poli desetih zjutraj so dospeli sv. Oče do „Mola di Gaeta.“ Pervo je bilo, da so Boga zahvalili v goreči molitvi za čudovito varstvo, potem precej pišejo kralju Ferdinandu v Neapel in mu naznanijo, da so prišli v njegovo deželo zavetja iskat in da so namenjeni v Gaeto. Svojega zvestega prijatelja in rešitelja grofa Spaura pošljejo s pismom do kralja, sami pa se odpeljejo v Gaeto in v neki spodobni kerčmi stanovanje preskerbijo.

Hoteli so sicer iti s svojim zvestim ministrom Antonellitom v škofovo palačo in tudi škofu vse razodeti. Pa Bog je že hotel, da škofa ravno doma ni bilo, da bi svojega služabnika Pija IX do nar niže revščine ponižal in naj bi svet spoznal svojo veliko hudobijo. Kajti drugi dan — bila je nedelja — sv. Oče še k maši niso mogli, da ne bi s svojo osebo suma izbudili. To je bilo za njihovo blago, pobožno serce tolika britkost, da so že skoraj hoteli kar v svoji sobi presveto mašo brati, kar bi bili kot nar viši poglavar lahko storili. To bi bilo še hujše, kot ob časih naj grozovitišega preganjanja, da bi Kristusov namestnik brez sv. obleke, brez sveč, brez mašnih bukev, s kupico mesto keliha, in kakor Gerki, z navadnim kruhom maševali. Tako daleč tedaj je bilo že prišlo, da v sredi 19. veka so skoraj papež to storili, kar so delali papeži Lin, Klemen in Klet v nar hujšem preganjanju pod nar grozovitejšimi cesarji in pa pod zemljo — v katakombah.

Med tem je izročil grof Spaur pismo kralju v Neapelnu, kamor je bil že ponoči ob desetih prišel. Kralja je pismo tako ganilo, da se je zjokal žalosti in veselja; žalosti zavoljo tolike zadrege sv. Očeta, v katero so jih pripravili njihovi nezvesti in nehvaležni podložniki; veselja pa, ker je njega zadela čast, tolikega gosta v svoje kraljestvo sprejeti. Precej hiti k kraljici, ki je bila že spat šla in k svojim sinovom, ki so tudi že počivali in zavpije: „Po konci, le naglo! sv. Očeta imamo v Gaeti; še nočaj moramo k njim, da jim pri njihovih nogah svoje veselje razodenemo!“

Ko pride kralj v Gaeto, vpraša mestnega poveljnika, kje so papež. „Papež? Papeža ni tukaj,“ — začudeno gleda poveljnik. Ta poveljnik je bil namreč oster gospod in tuji gostje so se mu tako sumljivi zdeli, da je bil celo stražo postavil pred njihovo stanovanje, in od tod tolika tiska za sv. Očeta, kakor smo zgorej omenili. Zdaj je skrivnost vsem jasna in veselje, s kakoršnim so bili Pij IX v kraljevem poslopju sprejeti, se ne dá popisati. Kralj se verže sv. Očetu k nogam, jih poljubuje, in s solzami v očeh zaterjuje svojo zvestobo, ponuja svojo palačo in prosi, naj vendar ostanejo v Gaeti in ne hodijo dalje. Ravno tako kraljica, ki je zadaj klečala s svojimi otroci, ponavlja taisto serčno vdanost. Pero ne more popisati, le blago, bogoslužno serce more občutiti kaj tacega.

Serčno veseli take vdanosti, se dajo sv. Oče pregovoriti in sklenejo ostati v Gaeti, kjer so lahko bili prosti in sprejeli vse kardinale, ki so iz Rima pobegnili. Kamor koli so se ganili, povsod so bili z naj večjo častjo in z neizrekljivo navdušenostjo sprejemani kot poglavar celega sveta. Ni se jim ne godilo kakor navadnim kraljem, katerih čast je podobna vzhajajočemu solncu. Dokler so mogočni, se jim vse prikupuje in uklanja. Ko vstane pa punt in priliznjenci nimajo več od njih pričakovati, je vse prazno krog njih in skoraj sami morajo po beraško iti v preganstvo. Pij IX še nobenkrat niso učakali toliko časti, vdanosti in ljubezni, kakor ravno v dnevih terpljenja in preganjanja. Iz vseh krajev celega sveta, celo iz nar bolj oddaljenih otokov, kjer še divjaki ljudi koljejo in pojedajo; od povsod, kjer koli je zasajeno znamenje sv. križa, so prihajale pisma, v katerih so zvesti otroci nar ljubšega očeta razun denarnih pomočkov pošiljali čez hribe in doline in širno morjé preserčne pozdrave, naznanjali svojo otročjo vdanost in ljubezen ter zagotavljali zvestobo do smerti. Kralji in cesarji so jih vabili na svoje dvore in v nar večji čast bi si bili šteli, ako bi jih bili mogli sprejeti v svoje kraljestvo.

Kar pa se je v Rimu ta čas godilo, to je presramotno za vekovito slavno mesto, da bi se natančneje popisavalo. Godilo se je pač, kakor se sploh godi ob

času splošnje vstaje in nerednosti. Prelepo so opominjali in večkrat svarili sv. Oče nehvaležno ljudstvo, jokaje prosili, pa nič ni pomagalo. Poslednjič se je vendar s pomočjo Božjo in hrabrostjo francoske vojske posrečilo, da se je povrnil mir in red v nesrečno mesto, da so Pij IX mogli 12. mal. travna 1850 spet na svoj kraj v Rim priti. Slovesnost in navdušenost, s katero so jih zdaj Rimljanje sprejeli, je bila velika, nepopisljiva. Vse ulice so bile okinčane in s svilo preprežene, vse polno je bilo ljudi, zlasti pred sv. Petra cerkvijo. Germeči slavoklici so se razlegali od vsih strani, veselih pozdravov ni bilo ne kraja ne konca. Na tergu sv. Petra stopijo sv. Oče iz voza in hitijo naravnost v cerkev, ki je bila že polna ljudi. Tu se je glasno razlegala iz tisuč gerl zabvalna pesem „Te Deum“ v zahvalo in veselje, da so se spet vernili Pij IX, po skoraj dveletnem pregnanstvu. Po molitvi in blagoslovu se podajo sv. Oče v svojo vatikansko palačo. Skoraj nobeden se ni mogel zderžati joka, kdor koli je vidil, kako je pobledela tuga in žalost prelepo obličje sv. Očeta — kajti lasje, ki so bili pri odhodu iz Rima komaj sivkasti, so bili popolnoma beli zdaj. —

Odsihmal so nastali za Pija IX srečniši časi, toda nikdar več tako veseli, kakor pred; kajti seme prekucije in razpertije se ni dalo več zatreti, in rane, ktere so prekucuhi in Rimu napravili, se niso dale nikdar več popolno zaceliti, zato, ker laži-liberalci niso nehali na novo jih sekati. Učakali so še Pij IX tesnih dni in britkih ur; veliko bi se še dalo pisati, kaj so doživeli, pa da ne bo reč preobširna za naš namen, opomnimo častite bravece na zverstno, ravno tako gladko, kakor živahno in navdušeno pisano knjigo: „Zlatomašnik sv. Oče Pij IX; na svitlo dala katoliške družba na Kranjskem,“ knjigo, ki naj bi v vsaki fari od hiše do hiše romala. Le še nekoliko splošnjega hočemo povedati o tem velikanskem svetem možu. (Dalje nasl.)

Propaganda čc. oo. jezuitov v Gaziru na Libanu.

(Konec.)

Število učencev je vedno bolj rastlo, in bili so pod varstvom Soragna, sorodnika vojvoda Parmškega.

Vsakdo pa lahko razvidi, kake težave so pretile o. Soragnu, ki je vstav vodil, v katerem je poleg desetletnega dečka sedel petindvajsetletin mladenec. Soragna je bil ob enem vodja, oskerbnik, nadzornik in učitelj, komaj je znal nekatere besede jezika svojih učencev, ti pa, razun treh, nobene besede njegovega. Skoz deset mescev je imel vstav zaradi velike revšine le eno slovnico, in verh vsega tega je bila v latinskem jeziku pisana. Večina učencev ni imela pojma o besedoskladju svojega jezika, in na enkrat so vidili novo polje vredenih pravil se jim odpirati.

Takim oviram vkljub so vender učenci imeli veliko gorečnost do učenja, in za pet mescev, ko je milostljivi Villardell, poslanec apostolskega sedeža, vstav obiskal, je skušnija zadosti dobro se oponesla.

V resnici, to delo bilo je Božje delo!

Ravno v lepem razvitku je bil vstav, ko je l. 1848 nastala francoska prekucija. Miloščina iz Evrope se je torej dan za dnevom zmanjševala. Gazir pa se je vzdrževal skoraj samo iz te milošćine. Stanje je postajalo težavno, mladi ljudje so hotli v vstavu ostati, ali očetje jih niso zamogli preživiti. Nagovarjali so tedaj redovnike in družine rejencev za podporo, pa skoraj vsi odgovori so bili nevgodni. Treba se je bilo ločiti. Na obeh straneh so tekle grenke solze, drug je drugemu srečno prihodnost vošil in po neštevilnih poskušnjah in neizmernem trudu so vidili nadzorniki potrebo ločitve in so od-

pravili rejence ter ostali sami z revščino. Marsikaka solza je padla zaradi izgube tacega vstava, na ktereга so stavili naj lepši nado.

Pa k sreči človeški naklepi niso Božje misli. Po viharju nastane mir in ura je odbila, da se vstav zopet vstanovi. Še več! vstav je veličastnejši vstal, kakor je bil poprej, in dobrotniki so se namnožili.

Evropejske družine, ravno tako ondašnji velikaši niso imeli zdaj otrok drugam pošiljati, obrnili so se tedaj do prednikov vstava, in ti so željam vstregli. Pomagali so tudi drugi misijonarji, kajti na tem je veliko ležeče, kako izrejo uživajo otroci, ki bodo odrašeni zapovedovali v deželi. Ako je izreja dobra, bodo tudi odrejeni dobri, ako pa ni dobra odreja, bodo tudi odraščeni slabi.

Sklep je bil toraj storjen, delavni okrog vstava razširiti. Že obstoječim tvarinam so še pridjali realne predmete in kmalo je rastlo število učencev, in vstav je postal taki, kakor ga zdaj gospodje vidite.

Že so jeli nekteri ploskati, pa se vzdigne mladenec in z roko mir veli. Bil je Sedid (krepki), iz družine princa Habejsa, tedaj rojen iz Gazira.

Govornik je v malo besedah omenil zgodovino vstava in razložil, iz kako oddaljenih krajev so morali les in kamenje dovažati, da so zamogli novo prenočišče napraviti. Na to nagovori Evropo: „Gospodje, Evropa je bila od nekdanj braniteljica naše vere, in skazala se je vselej blagovoljno in radodarno maroniškemu narodu. Gospodje, povejte Evropi, kaj ste vidili, povejte to dobrotnim vstavom. Kakor pa v vstavih v Evropi vsaka akademična slovesnost z godbo neha, bi tudi mi kaj enacega napravili; ker pa z umetno glasbo ne moremo postreči, bodemo pa s to, ki nam jo je stvarnik dal.

Ko je govornik končal, je ves zbor vstal in mladenči so krepko zapeli pesem na čast sv. Jožefu, varhu vstava. Vsak oddelek pesmice je bila prošnja za nje. Prosili so sv. Jožefa, naj ostane zavodu varh, naj jim ohrani nedolžnost, naj jim pomore k napredku v vednostih in na poti proti nebesom, naj jim pridobi pobožnost do Marije in goreče ljubezni do Jezusa, naj jih varuje pred pekdom in naj jim pridobi vence neumerjčnosti. Po tej akademiji so se popotniki podali vas ogledovat. Lega je velikanska in krasna.

Razun vstava ima Gazir še dve zunanji šoli, eno za dečke, drugo za deklice, obé pa vodijo očetje iz družbe Jezusove.

Deško šolo oskerbujeta dva poprejšna gojenca iz zavoda. Uči se pa v francoskem, arabskem in sirske. Dekliška šola pa, ktero vodijo sestre redovnice, ima neko posebnost. Obiskali smo namreč revno stanovanje; soba redovnic je neprijazna, postelje revnih deklic stoje na goli zemlji, poda ali kamnitnih tal še viditi ni. Vidili smo veliko peč, v kateri se kruh peče, in veliko družih priprav za perilo. Pripovedovali so nam, da redovnice same kruh pekó, robo però in šivajo. Za časa pa, ko še nič bilo ni, so se pečali duhovni s kmetijstvom, oskerbovali so zidarske dela, mostove so delali in močvirje sušili. V Gaziru je še zdaj neki brat iz družbe Jezusove zidar in drugi vliava arabske čerke in je ob enem tiskar. Redovnice (Marijamate) meljejo žito, gnjetejo testo, pekó kruh in delajo s šivanko, kedar so z učenjem otrok končale.

Pri večerji niso bili učenci nazoči, nekteri očetje so stregli.

Pri odhodu je vsak nazočih zapisal svoje ime v znamenje spomina in pristavil kraj, kje je na Francoskem pri očetih iz družbe Jezusove v šolo hodil. Vse te imenice so zapisali na list, kateri se je v vstavu ohranil kskerbo-
menitost.
po svetu

Ogledal sem si učence med njihovim prostim časom. Razveseljeval sem se z njimi, od naj manjšega do naj večega, in moram reči, da mi je njih otroško in praprosto obnašanje prav prav dopadlo. Povsod sem našel znamenja dobrega serca in pobožnosti, kar mi je prav dobro delo. Ti otroci so že dolgo na-me čakali, in akoravno me niso poznali, so se gnjetli krog mene, in so mi serčno vdanost skozovali, kakor koli so le premogli. Ko sem dečke zapuščal, djal sem sam sebi: Kterega teh mladih ljudi odrediti, da postane duhovnik, da se pošlje kot blagovestnik jutrove dežele spreobračat, to je lepo delo! Kako velik blagoslov čaka tistega, ki to stori.

Profesorja vzderževati, ki zamore na sto taci ljudi podučevati, jih odrediti za apostoljsko življenje, in jih potem posejati kakor drago seme po žalostnih tléh azijske cerkve, to še le je krasno in blago delo! Še veliko večji vrednosti je, kakor uno, kajti dobrota, ki se s tem stori, je Bogu še bolj dopadljiva.

Ali se dá kaj lepšega misliti in krasnejšega izpeljati kakor vstanovo postaviti, ktera zagotavlja obstanek napravi, ki bi znabiti prenehati morala, ako bi milovščine iz Evrope več ne dobival. Koliko aposteljnov bi vsako leto z Gazira šlo in bi jutrovi deželi sv. evangelij oznanovali in pri vsakem delu bi molili: „Gospod, blagoslovi tistega, ki je vzrok, da se to delo izvršuje. Njegovo dobro delo nam je pomoglo k vednostim, k tvojemu blagoslovu, k duhovstvu in k apostolstvu. Vsak od njih, ki se spreobernejo, je dobrotnikov otrok, vsak od njih, kterega v nebesa pošljemo, je njegov zagovornik, ki se smé bližati k stopnicam Tvojega prestola.“

Naj se tedaj serca omečijo, naj vsak kristijan po svoji zmožnosti pripomore k tej in takim napravam za katoliško odrejo, in stoteren sad v nebesih je gotov.

Posl. Fr. Vidic.

Kaj je to: svobodni zidar (frajmavrar), in svobodno zidarstvo (frajmavrarstvo)?

Svobodno zidarstvo je — naj reče kdo kar hoče — brezbožno, protikristijansko in bogotajsko.

(Dalje.)

Očitno je tedaj, da svobodni zidarji spoznajo, česté, ljubijo, molijo in služijo grudnini, „materiji.“ Naj omenim dogodka, ki se tiče vzlasti našega národa. Meseca maja je nek gospod vpričo nekterih kmetov v V—h segel v žep po zlat ali cekin, ter ga je pokazal pričujočim, rekoč: „Ali res verujete, da je Bog, da so angeli? Ali se vam pametno zdí češčenje Marijino?“ „Naš bog je tá-le, pogledite ga,“ je žveknil dedec s priterjenim glasom in je kazal cekin na dlani. Dobrikal se je nazočim, da on in njegovi tovariši in sploh vsi omikani ljudje nimajo nič zoper kmete, da jih radi imajo, da jim hočejo pomagati, da jih hočejo rešiti izpod žulečega jarma duhovnov. Mi hočemo samo duhovne potreti, je terdil; — pa ni rekel „duhovne,“ ampak tisto ostudno besedo, s katero le samo potepuhi duhovne obkladajo, in s katero noben pošten človek duhovna ne imenuje.

Mogoče, da tudi na naš národ pridejo dnevi poskušnje in stiske, toda upanje imamo, da ga taki iškarjoti zapeljali ne bodo. „Vrata peklenške ne bodo zmagale!“ — Kaj pa vi? ... „Dela satanove razpadaajo!“ Kaj hočete tedaj, kamo rijete! Laž, hinavščina, zvijača in hudobija so megle, ki zginejo, kedar solnce pravice, ki je Jezus Kristus.

vajte se pa taki možje, čuvajte, da vas res ke-

daj ne obiše kak zapeljanec s krepelcem v roki, in ne zahteva od vas — „zlatega boga,“ kterega mu oznanujete, še preden vas pravi Bog na sodbo pokliče zavoljo vaše čez vse prederzne nejevere! —

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Še nekaj podob ranjcega škofa Baraga imam v srednji obliki. Prav lepa prilika je zdaj, ako bi želel kdor si bodi katero imeti, dokler so mil. škof Mrak med nami, ter bi darove za podobe lahko seboj vzeli. Podoba od našega rojaka, ki je v sluhu svetosti živel unkraj zemlje, toliko za domačo in tuje dežele delal in pisal, ter kakor škof umerl, bi bila gotovo lep spomin in drag kinč za vsako hišo, posebno pa tudi za razne družbe. Veseli bodimo, da dežela ima može, kateri njeno ime preslavljaajo pred Bogom in pred ljudmi.

Skerb za stare dni. Terpinom rokodelcem kakor tudi drugim se pogosto dogodi, da morajo na stare dni veliko pomanjkanje terpeti, ali še celo bližnjemu nadležni biti, ker si iz boljših lét nič niso mogli prihraniti, in tudi nič poskerbeli niso, da bi na starost ne bili zapušeni. Mnoge pota imajo in svetujejo, kako naj bi se posamezni in deržine obvarovale prehude revšine in stradeža pozneje leta; — naj bolji, kaj pa, da je: „Moli in delaj,“ pa deni si kaj na stran za-se in za svoje. Prišlo nam je pred oči naznanilo „splošnje pokojnišnice,“ ki živí od l. 1844 v Kronstadtu na Sedmograškem in ima marsikaj podučljivega in posnemanja vrednega tudi morebiti za naše kraje. Bistvena reč te naprave je, da rokodelca ali kdor si bodi skoz 17 lét daje vsako leto po 6 odstotkov v splošno blagajnico namesto istine ali kapitala, to je namesto istine 12 gl. 60 kr. daje odstotke od tega: 1 gl. 26 kr., — in ko osemnajsto leto do-teče, že začne dobivati pokojnino, ne plačuje pa nič več ne. Vsakoletna pokojnina pa se odmerja po starosti, leta 1868 so na pr. 17letni pokojniki dobivali po 15 gld., 20letni po 15 gld. 51 kr. itd. tako, da je na 65letnike prihajalo po 62 gl. in tako skoz celo življenje, ako so skoz 17 lét svoje doneske plačevali. Zamore pa vsak tudi za 2, 3, 4 ali več taci oddelec na leto plačevati odstotke in potem je tudi po 2, 3, 4krat itd. več pokojnine. To reč smo sprožili zlasti za to, da bi mladi ljudje sploh bolj za starost skerbili ter bi ne bilo toliko revšine in beračije.

Poslancu Hermanu, ki se je tako moško poganjal za pravice katoliške cerkve in za njene naprave, od vsih strani pošiljajo zahvalo. Ljubljanska katoliška družba mu je daljnopisno razodela svoje čutila. — Slovenski študentje v Gradcu so bili njemu in dr. Vošnjaku napravili baklado. — Sploh je kaj posebnega, da se zmiraj vstanavljajo nove katoliške družbe po Spodnje-avstrijskem, Štirskem, Koroškem. Katol. družba v Langenwangu na Štirskem je deželnemu zboru zročila prošnjo zoper brezverske šole. Gornje-avstrijski deželni zbor je dobil od 105 srenj prošnje zoper novo šolsko postavo.

V Velikovcu (kakor „Gemztg.“ piše) je srenjski odbor deželnemu poslancu baronu Weichs-u odtegnil častno srenjstvo, ker je v deželnem zboru sveto vero ostudno zasramoval, kakor je omenjeno v zadevnem dopisu. — Čast in poštenje takemu srenjskemu odboru! Prav je, da le tistemu čast ostane, komur čast gre. —

Pot, po kateri si duhoven lahko dobrih bukev napravi. Veliko duhovnov nima obilno denara, da bi si potrebnih bukev nakupovali, duhoven pa brez dobrih bukev je to, kar kmet brez poljskega orodja. Dobivati se pa zamorejo iz Briksna od bukvarja Wegera na svet in sodelanje odotnih gg. duhovnov mnogoterih naj bolj-

ših in naj rabniših bukev, kakoršnih zamorejo gg. duhovni proti temu imeti, da za nje določeno število ss. maš opravijo namesto da bi jih v denaru plačevali, kar smo bili že enkrat omenili. Omenimo naj saj nekatere, ki se kar precej dobijo, n. pr.: „Cassiana (pridigarški časnik, začeni od leta 1866 zmiraj dalje); „Lesefrüchte“ (tvarine za pridige in sploh poduk); Predigten (Kerschbaumer, Alvera; Aichner Jus; Življ. sv. Elizabete; Fastenpredigten; „S. Thomae Aquinatis Summa Theologiae,“ izhaja v zvezkih a) 60 kr., kar ima neki biti prav čisto (korektno) delo; Ign. Knoblercher (kratko popisovanje njegovega življenja in djanja — 25 kr.); Symbolik (od Kreuslerja — 2 gl.); Kirchenbau 2 zvezka (od ravno tistega — 7 gl.); Messmer (razlaga listov — do Galočanov); Dinka- in Bary-Sprache (od Mitterrutznernja — po 3 gl.) itd. Bukve so kaj lepe in podučljive, velik del od tirolskih pisateljev, kar ob enem kaže, kako učene in marljive pisavce ima dežela in zlasti Briksija. Kteri si želé enacih bukev, naj nam to naznanijo, ali (kar je naj pripravniši) naj se sami oglašé. Vred.

Slovstvo. Želja se je večkrat razodevala, naj bi se tudi Slovencem času primerne prašanja v majhnih knjižicah pojasnovala, in s pohvalo se mora spoznati, da to prizadevanje se je pričelo z lepim vspehom. Prišle ste v kratkom zapored na svitlo: „Konkordat, Cerkev, Šola“ (jih je oddati še veliko) od gospod Jož. Šuca, in „Zlatomašnik“ po katoliški družbi od dr. Čebašek-a. Zdaj pa je na svitlo prišla nova knjižica: „Opombice zastran občnega cerkvenega zbora v Rimu l. 1869! (25 kr. pri Lerherji.) Spisal in založil Lavoslav Gregorec, dr. bogoslovja in kaplan v sv. Ropertu v Slovenskih goricah. Na 47 stranéh obsega knjižica: Pomen občnega cerkvenega zbora; čertice o trienskem cerkvenem zboru; kako in zakaj so Pij IX poklicali občni zbor? Zakaj kličejo na zbor tudi razkolnike, luterane? Kaj je nam storiti? — Želeti je, da bi se lična knjižica prav močno razširila med Slovenci ter bi vsi iz nje zajemali ne le tako potrebne nauka o vesoljnem zboru, ampak tudi o mnogoterih drugih zadevah sedanjega časa, ktere so vmés pojasnovane.

Od sv. Petra pri Mariboru, 31. vinotoka. (Šolske sestre). — Danes so bile tukaj očitno vmestene in farmanom v cerkvi v primerni besedi predstavljene „šolske sestre,“ ki prevzamejo za letošnje šolsko leto in, če Bog dá, tudi za dalj naprej tukaj dekliško šolo — vsakdanjo in nedeljsko. Že davna serčna želja njih in šolske mladine posebnega prijatelja in podpornika sploh je tedaj v začetku dopolnjena. Da je naprava „šolskih bratov in sester“ v novejši dobi bolj čislana, priča štatistika, po kateri je razvidno, da je na Francoskem šolskih bratov število nad 10.000, in šolskih sester pa nad 20.000! —

Povsod, kjer se vstanovijo, reči se mora, je obiskovanje šol številniši, občni nravni napredek mladine očitni. Želimo si tudi tu enakega napredka. Kar ima vpeljanje omenjenih „sester“ posebnega za škofijo in slovenske pokrajine — je to, da so „učiteljice“ zmožne popolnoma čistega slovensko-domačega jezika, v katerem bodo tudi po predpisanem načelu za ljudske šole podučevale. Tedaj perve slovenske šolske sestre! Podružne so sicer nemškemu vstavu ali zavodu „šolskih sester“ v Gradcu, to pa ne ovira, da smejo in hočejo sprejemati tukaj tudi pripravnice Slovenke, ki se enakemu poklicu vdajo. In to utegne zanimivati Slovenke, prijateljice mladine slovenske. Želeti je, da se djansko podpira in čedalje bolj razširja posebno po slovenskih pokrajinah ta naprava. Sej prava — resnično čedna izreja mladosti (in take je pričakovati v večji meri od onih, ktere poseben poklic k temu veže) je naj gotoviša podlaga vesele prihodnosti za

keršanske družine in za veselje slovenskega naroda, in sej je ločitev spola v poduku tudi v novi šolski postavi željno izrečena. Upamo ter serčno želimo novim učiteljicam dober vspeh, — Slovenkam sploh pa čedalje večji veselje in ljubezen do naj boljše matere sv. katol. cerkve in njenih pobožnih vstavov v čast Bogu, v hasek lastni, in v veselje svoje domovine slovenske! Verle Slovenke! podvizajte se in nasledujte veseli in imenitni poklic! —

Pristavek. Cerkev je vsak narod povzdignila na visoko stopnjo olike, kterege je sprejela v svoje naročje in se je poprijél njenih naprav. Francoska dežela, ki s svojimi napravami in s svojo oliko po vsem svetu slovi, gotovo vé in spozná, koliko so vredni šolski bratje in šolske sestre, da se ta namen pospešuje. Gospod, kteri je v prijetnem kraju pri sv. Petru ob Mariboru z veliko veliko darežljivostje ta vstav v življenje spravil, je mož zlatega značaja, pravi domorodec, kteri je svetu tudi že po pisanji znan, ter smemo upati, da njegova na prava bode zala sadnica tudi za višji slovensko oliko ženske slovenske mladine, kakoršne dozdajpo domorodnem vzoru in kusu še pogrešamo, kajti v naj boljših dosedanjih vstavih in napravah še nikjer ne prevladuje slovenski jezik. Vse Bogu na čast in narodu v korist.

Vr.

Iz Notranjskega. Pred seboj imam „Zg. Danico“ 5. novem. in „Učitelj. Tovarša“ 1. nov. 1869. Oba omenjata, kaj da bi k spoštovanju učitelja naj bolje pripomoglo, Kar v Danici spis o shodu v Bledu govori, mi je prav iz serca vzeto; k večemu ako še dostavim, da biro „in natura“ kmet ložej odrajtuje, kakor pa doneske v denaru, ktere dobi še le po prodanem žitu, in da mi bo slednji resnicoljubni učitelj priterdil, da od soseske spoštovani učitelj pri beri „in natura“ sploh več dobi, kakor pa mu zapisana številka kaže, ali kakor bi v denar predjanega (reluiranega) dobival. Ko sem omenil „spoštovani učitelj,“ se spominjam dopisov iz zadnjega „Učitelj. Tovarša,“ ki iz Notranjskega, z Gorenjskega in Dolenskega od učiteljskih zborov enoglasno prinaša, da k dosegi spoštovanja učiteljskega stanú je neogibno potrebno učitelju plačo zboljšati. Bog me varuj terditi, da sedanja plača učiteljska je sploh primerna tirjatvam, kakoršne stavijo učiteljem današnje okolišine, ali pa da ni treba jim plače zvikšati, sej je slednji delavec svojega plačila vreden, — še posebno pa vestni rednik mladine; to pa naj smem omeniti, da kakor malo ljudje spoštujejo ljudi sploh zavoljo visokih prihodkov, ako nimajo zraven bogastva tudi spoštovanja vrednih čednost, ravno tako malo bo g. učiteljem zvikšana plača sama k spoštovanju v občini pripomogla. Zvikšana plača naj mu polajšuje njegov težki posel, spoštovali pa ga bodo v soseski, ako spolnuje svoje težavne dolžnosti — ne rabotno, ampak vestno, ako kaže in ima veselje do svojega lepega stanú, ki si ga je sam prosto izvolil, ako je njegovo splošno vedenje med sosesčani modro, možato, mirno, previdno in trezno, in ako sosesčani vidijo, da mu je dušni in časni blagor njemu izročeni otročičev resnično pri sercu. Brez teh čednosti bi mu tudi 2000 gl. letne plače k spoštovanju ne pomagalo. Cerkevne opravila, ako jih spodbudno spolnuje, mu spoštovanje pri občinstvu le še zvikšujejo; — izločimo naj priprostiši dela, n. pr. ravno pometanje, kar „Tov.“ dopisnik iz Vrema str. 318 dosti neprilčno omenja, ter mi še ni nikdar na uho prišlo, da bi se bilo res moralno goditi. Imel sem pervega g. učenika, Bog mu daj nebesa! ki je razun šolskih ur, v kterih je njegov hlapec duhovna k bolnikom spremljal, sam vse cerkvene službe opravljal in ni nikakor dopustil, da bi bil kdo drugi kakor sam o velikonoči božji grob oskerboval, in moji šolski tovarši, ki jih je mnogo po svetu

in cela fara (ako malo kakega nerodneža izločim) še danes z vso spoštljivostjo o njem govoré, ko so že leta in leta pretekle, odkar je k Ljubivcu malih se preselil. Imel je pa plačo pičlišo, kakor jo ima sedanji gospod.

Nekaj šolskega. Gimnazijski ravnatelj v Jiglavi, dr. Drbal iz Višave, je ukazal, da se razpela ali križi s Kristusom odpravijo iz šolskih soban in da se navadna molitev pred in po učenji ima opustiti. In to zakaj? Za to, pravi, ker so križci zastareli in uborni in ker bi v spotikljej utegnili biti učitelju judu in čedalje večemu številu judovskih učencev; molitev pa naj se opusti, ker se že tako pobožno ne opravlja!?! To se je zgodilo letos v mestu s katoliškim prebivavstvom. Ali judovski učitelj, protestanška učitev in brezverske knjige pa niso v spotikljej in v pohujšanje katoliškim učencem in staršem? Ali bi ne smeli tedaj tudi le-ti zahtevati, da se odpravijo?

Na novi državni gimnaziji v Gradcu je 195 učencev v vseh razredih, v osmem 6, kolikor profesorjev. Ti jih bodo saj dobro vzdelali, in kako bi mogli redovniki Benediktini skušati se s takimi! Ko je bilo lani razpisano 7 služb za to gimnazijo, je prosilo za nje čez 130 sposobnih učiteljev, skoraj toliko, kolikor so zdaj učencev dobili. Slovanske gimnazije po Hervaškem, Moravskem in Českem se pa neki množijo.

O ljubljanski gimnaziji se to ne more reči, ker jih je nekaj let čedalje manj; letos jih je v 14 razredih blezo 590, toraj 17 manj od lani v začetka šolskega leta. Ker je prišel za učitelja g. Bl. Hrovat, prej v Kranju, poslednjič v Celju, g. J. Zajec iz Kranja za pomožnega učenika naravoslovja spet nazaj, je odstopil namestni učitelj g. R. Nachtigall. Pristopil pa je g. A. Zupan, brat ljubljanskega župana, ki se pripravljaje na učiteljsvo podučuje nemščino in zgodovino, in ker je odšel g. Zajec za učitelja v Vinkovce, je prišel na njegovo mesto g. V. Linhart, ki je menda rojen Avstrijanec in hodil prej v šolo v Novomestu; g. K. Pitra z Dunaja pedučuje kakor lani. Kdaj bodo jeli rojake slovenske jemati domú, da se slovenščini dá pristojna pravica, kdo nam to pové? Ravno sedaj obiskuje ljublj. srednje šole nadzornik za rečniške ali materialistične predmete g. M. Vrečko. Pravijo, da se bode tem moral vprihodnje dati tudi na gimnazijah večji prostor, in da se bode ravnalo na to, da bo iz naravoslovja izpraševati se moglo tudi pri godni skušnji, iz veroznanstva pa na realkah ne več (!!!). Kakor sv. mašo, tako bi radi odpravili nekteri tudi veroznanstvo iz srednjih šol, kar je bilo brati celo iz deželnih zborov, vzlásti nemških. Na Avstrijskem ločijo šolstvo od verstva, kakor so prej poskušali na Prusovskem; sedaj je pa ondi minister naučni očitno tako lepo spregovoril, da se ima na Pruskem strinjati šola s cerkvijo, olika z vero, da nemška šola ima ostati keršanska. Pri nas bodo morebiti res poskušali še dalje nasprotno, da se po britkih skušnjah vernejo za Prusi k verstvu in dajo cerkvi spet njene pravice. Čudno pa tudi žalostno je, kar se pripoveduje o nekem liberalcu, ki je prepobožno svetoval, naj učenci hodijo k sv. maši le v ponedeljek, prvi šolski dan v tednu, in v petek, smertni dan Gospodov, in osoljene kar je neki neliberalec v smislu sedanje dobe opomnil, da je to ravno tako, kakor bi mu kdo djal: V ponedeljek se, Gospod, najejte za celi teden, k večemu še v petek nekoliko, sicer se pa postite vse dni! — Iz Kranjske gimnazije gre g. J. Dominkuš za glavnega učitelja na učiteljsko pripravnico v Maribor. Na realki in normalki ljubljanski je ostalo večidel vse, kakor je bilo lani. Pravijo le, da se je pripravnikov učiteljskih oglasilo kej malo. To bi bilo nesrečno znamenje liberaluhom, ki vendar ljudskim učiteljem obetajo v prihodnje zlate gradove. — Da je sem ter tje manj mladine v šolo zlasti iz kmetov, utegne

kriva biti tega tudi nova vojaška postava. „Če mora že vojak biti moj sin,“ tako toži naš kmetič, „naj mi raji doma dela in pomagá.“

Pelinovec.

Svoboda in značaj zlate sedanje dobe kaže se sosebno v tem, da se smejo prav po lastni volji in slasti trositi po umazanih listinah laži, objedanja, hujskanja in sovraštva, sumničenja in izmišljije, bogoskrunstvo in vsakoršne nesnage: to je zlata svoboda, to zaželena prostost. Lahko se brez skerbi očitno, po podkupljenih judovskih in družih svobodnomiselnih časopisih udriha po pravicah in napravah sv. katoliške Cerkve, — druge se pusté pri miru —, spodbija se državi stalo, spodjeda družinskemu življenju korenina in spodkopava brez kazni npravni red. Vse ruši in podira; zida pa nič ne, dasi tudi nosi znake in našive (prostega) zidarstva, — in sicer vedé ali ne vedé, očitno ali skrivno, nalaš ali pa iz zmote in preslepljenja. To so tiste moči, ki vertijo in obračajo kolesa javnega mnenja, ki spodjedajo Cerkev in državo, vero in poštenje, mir in vzajemnost, pokoršino ter vdanost proti duhovski in deželski oblasti. Govoré o silovitih napredkih, o neznanski sreči, blagosti in svitlobi, akoravno se vse države v nezmérne dolgove zakopujejo, se tako pogoste rogovilstva kažejo in vse navdol gre.

Dvojne verste pa so te rušilne in razdirajoče moči, kakor sploh v človeškem življenji, više in niže, vodilne in nasledovalne, ki pa vse brez razločka vedoma ali nevedoma tišče za enim in istim namenom. Večina je najeta, podkupljena, nima lastne volje, — slepa moč je, ki ne vé popolnoma, kaj dela, in če tudi vé, nima dušnih moči in bistrega pogleda, da bi bila zmožna pregledati vse namere in nakane, splošni stan in razmotavanje razstavljenih zanj in niti, posameznih djanj in od tod izviraajočih posledkov. Le ena vez je rogoviležem enojna, le ena žila vsem enako bije, to je sovraštvo in serd proti Cerkvi in njenim napravam, proti državam in vsakoršnemu redu obstoječemu po božjih in svetnih zakonih. To so keršene in nekeršene glave ter s svojim zveličanjem na kant pahnjene in s svojo lastno pametjo skregane osebnosti, pravi jojmenci, razpadli seboj in s svetom, sperelih možgan, okuženega ter popolnoma pokvarjenega serca, ki dihté sovraštvo ter čerté vse, kar je poštenim ljudem drago in sveto. Ta soderga bije boj „svobodnomiselnih“ uporov, bruha neprenehoma od sebe strup okuženih načel in satanskih nasvetov, nažiga ter draži ljudstvo skrivno in očitno, v spisih in govorih k uporu in odpadu od vere in poštenega vedenja. To so ničle, smeti, izmeček človeštva, slepi ali vsaj oslepljeni sužnji, ki lové dobička ali pa lastnega obstanka, ki so sami brez vere in poštenja in tudi drugim želé izmakniti drage te zaklade. Gorjé takim satanovim pomagáčem! Še večé gorjé pa onim temnim duhovom, ki so vodniki in osnovatelji takega rušivnega gibanja, ki svoje černe djanja in počenjanja skrivajo v neprezirno temo, od škodar kakor pajki iz temnega kota nastavljajo svoje mreže, prežé, kedaj bi se jim ponudila vgodna prilika k izpeljavi temnih naklepov. Oni druge pitajo s sovražniki, pa so ravno oni sami pravi mračnjaki, ostudni netopirji, kvas vse hudobnosti, ki za nos vodijo brezumno derhal, občinstvu pa mečejo pesek v oči, da bi ne čutilo več, kaj je pravo in zdravo. Laž, zagrizen serd in sovraštvo je njih bitje, to pa je tudi bitje satanovo, ki se jih poslužuje, da bi v svoje mreže zapredel svet, ki zapusti Boga in vero. In taki mračnjaki, taki služabniki teme in laži nam bodo prižigali luč in prinesli razsvitljenje? Gorjé jim, ki kličejo Boga samega na dvoboj, spodkopavaje Cerkev, ker kopljejo

si sami sebi jamo, v kateri bodo revno poginili. Serd božji jih zadene in kazer ne prizanesa, kakor odpadni Julijan nekdanj, bodo tudi oni v obupu kričali: „zmagal si Galilejec!“ (Posl.) D.

Brezverske (brezkonfesionalne) šole. „Volksfreund“ na drobno popisuje, kako so neko nemško abecednico (Fibel) popravili, da so vse iz nje izpustili, kar bi utegnulo um in serce malih v keršanskem pomenu pomagati olikovati. Kar je bilo poprej v abecednici od „dvanajstletnega Jezusa,“ od tega kako „dobri otroci radi v cerkev hodijo,“ — kako „ljubi Zveličar blagoslovljuje male,“ — o „angelu varhu“ itd. — vse je iztrebil „liberalni“ cenzor. Pri raznih imenovanjih je izbersnil vse cerkvene in verske reči n. pr.: cerkev, altar, kerstni kamen, križ, pokopališe, grobi, spominki, vstajenje itd. itd. Namesto tacih tvarin je mož „liberalec“ postavil „vinkelne,“ „kvadrate“, „rechtecke“, „dreiecke“, „vierecke“, „würfelne“ itd. Omenjeni časnik pravi: „Dekretirali so brezverske državne šole; k takim pa gredó tudi brezverski učitelji in brezverske bukve. Pervi se bodo našli, — pomagati zamorejo pedagogije po zgledu dunajske.“ Nato prestopi na šolske bukve, ki se z abecednico začenjajo delati po brezverskem kopitu, in tako bode najberže šlo na dalje pri družih šolskih bukvah.

Tedaj vse dalje: brezverske šole, — brezverski šolarji, — brezverski podložni; — kdo se bo čudil, ako nastopi tudi brezverska podložnost — v serčno radost liberaluhov in frajmavrarjev?

Volitve. Za poslance v državni in deželni zbor, za župane.... bi jaz ne volil...

I. Koga ne?

(Dalje.)

4. Ne takih ovc, ktere kamor ena leti, vse druge brez premislika za njo leté in če ena v vodo skoči, vsa čeda za njo poskače. To se pravi, ne takih, kateri nimajo toliko možganov, da bi kako reč na vse strani prevdarili in presodili, temuč le za drugimi kimajo.

5. Ne tistih, kateri se po beznicah, žganjarijah, kavarnah... pri kupicah in pečenkah radi štulijo in šopirijo za ne vem kako čez vse učene, modre... vse postave in povelja prednikov radi grajajo, svoje višji zaničujejo in preklinjajo (2. Pet. 2, 10), ljudi podpihujejo zoper deželno in cerkveno oblast, da ji ni treba pokoršine skazovati.

Zakaj pa ne takih žganjarskih modrunov voliti? Oni nam bodo gotovo bolje postave in gosposke dali.

O ne! Sv. apostelj Peter (II. 2, 17.) pravi od takih grajačev in preklinovavcev: „Ti so studenec brez vode“, to je, goljufni, — obetajo, česar nimajo; enaki so vodnjaku brez vode, kateri žejnega popotnika k sebi vabi ter mu vode obeta, pa mu je nima dati. — „Megle od viharjev sem ter tje gonjene,“ to je, spremenljivi, zdaj so z enimi zdaj z drugimi, derže se kakor veter vleče... In sv. apostelj Juda (12—13) jim pravi: „Jesenske drevesa brez sadú, dvakrat usahnjene, izkoreninjene, valovi divjega morja, kateri svojo sramoto iz sebe penijo“, to je, kakor morski valovi pene, blato in merhovine izmetujejo; tako tudi taki gobezdači nar gerši reči — laži, obrekovanje, podpihovanje in preklinovanje iz sebe bruhajo; — „nestanovitne zvezde, to je, zapeljive veše, kdor bi za njimi hodil, bi globoko v močvirje zabledel.“

Tako uči sv. pismo od zgrajačev, zmote trosivcev, obdelovavcev, občudovavcev, blagrovavcev in osrečevavcev ljudi, ki so ljudem veliko obetali; pa jih le goljufali. Dobro še pomnimo, da so leta 1848 pri nas ljudje naj rajši za poslance, župane, svetovalce in odbornike le tiste volili, kateri so nar bolj zgrajali po kerčmah, du-

hovne in gosposke zaničevali, preklinjevali, ... „vse doli, vse doli!“ obetali in kmete kot gospode za bogove blagrovjali. Pa ravno ti naj glasnejši zgrajači so kmalo pokazali, da so „studenci brez vodé,“ možje brez glave; — meglé, ki so potlej vsakemu vetercu prikimovale; jesenske drevesa, veliko perja, nič sadú, — veliko besed, govoric, — nič del; vinske veše, ki se le po vinskem močvirju, po kerčmah svetijo; — „kterih grozna tema čaka (II. Peter 2, 17.).“ (Dalje nasl.)

Modrost, kje je? V samih teh-le besedah sv. Duha: „Bonitatem, et disciplinam, et scientiam doce me: quia mandatis tuis credidi,“ — v teh besedah, ki jih Cerkev vsak dan skoz neštevilno veliko ust svojih mašnikov ponavlja, je več modrosti in vrednosti kakor pa pri vsih bahačih cele nove ère. Nova èra bobna le samo „scientia, scientia,“ pa še za „scientia“ na napačni poti, „quae inflat“; — „bonitas“ — te ne pozná, in „disciplino“ sovraži in zaničuje pri duhovstvu in neduhovstvu, ker je sama nima: koliko morajo n. pr. dobri pôsli zavoljo nje preslišati, koliko katoliške žene, — kako se dela s samostani! Pomenijo pa te psalmistove besede: „Uči me (o sv. Duh) dobroto, in krotitev, in učenost. To troje tedaj je treba, je dolžnost znati, djansko znati, in sicer „dobrota“ je prva; „krotitev“ je druga; „vednost“ je še le tretja, ktera pa brez dobrote in krotitve gotovo nič cene nima. Naj to premišluje dandanašnji svet, kteremu le še „scientia“ (vednost, učenost) kaj veljá, — na „bonitas“ pozablja, — „disciplino“ pa nesramno zaničuje.

Kakošen konec ima bogoskrunstvo. Na veliki petek letošnjega leta je nezbožni francoski senator St. Beuve povabil nekaj prijatelov na kosilo in dajal jim je na mizo samih mesnih jedi. Brezbožni gosti, bivši že čez mero nasiteni in napojeni, sestavijo iz ostalih kosti goro Kalvarijo, denejo na njo razpelo (krucifiks) in so zasmehovali Boga in Zveličarja. 16. kim. pa je bil brezbožni preklinjevavec St. Beuve že pred sodbo Božjo; skončal je po dolgi bolezni, v kateri je tako neusmiljene bolečine terpel, da je sam prosil zdravnika, naj mu strupa dá, kar pa zdravnik ni storil. Beuve je zavergel vsaktero tolažilo sv. keršanske vere, in kakor je brez Boga živel, tako je brez Boga umerl. K pogrebu so ga spremljali Renan, Saud, Girardin, Raspail in drugi neverci; ker mu je bilo duhovstvo cerkveni pogreb odreklo, je bila prva oseba pri pogrebem sprevedu četertni vradnik posvetni. Princ Napoleon je menda tudi namerjal merliča na pokopališe spremljati; bilo pa mu je to od cesarja rezno prepovedano in torej je doma ostal. (Blah.)

Razgled po svetu.

Na Parskem se silno pehajo, da bi se volitve izšle ne po volji ljudstva, ampak po strastih „fortsrittlerjev“ in „zeitgeistlerjev“; ako pa poslednji zmagajo, jim zdajci nasledva poprusovanje s svojimi davki in sabljanjem, katoličanom na Parskem pa se bode godilo kakor Poljcem, potem gorjé duhovstvu, potem gorjé Cerkvi, gorjé ljudstvu, — pristavlja „Mainz. Journal.“ Méni namreč, da ondi katoličani nimajo opraviti s politiškiimi nasprotniki, ampak s prenapetimi smertnimi sovražniki, ki že zdaj do zmolklosti kričijo zatiranje, ječo nad katoličane. — Kakor pred nekaj časom parski Hohenlohe, tako se je zdaj laški ministerski predsednik Menabrea ustil zoper cerkveni zbor, da si priderži nadaljne naredbe zastran koncilskih sklepov, ki bi bili nasprotni postavam „države“ (laške) in pa „zeitgeistu“... Naj Menabrea rajši pripravlja naredbe zoper „karbonarje,“ ki njemu in njegovemu gospodu „galantuomu“ krepeli pod noge mečejo in serpo gledajo kdaj bodo prestol spodbili, — pa ne le laškega...

Iz Rima. Do sedaj je 63 škofov oprostanih, da jim ne bo treba na vesoljni zbor priti. Vse cerkveno vladavstvo ima 766 stolujočih patrijarhov, nadškofov in škofov; za medneverske kraje, ali brez lastne škofije, je 228 patrijarhov, nadškofov in škofov; skupaj tedaj 994. Med temi je 12 patrijarhov, 75 nadškofov latinskega obreda, 25 nadškofov za medneverske kraje (in partibus), in 25 nadškofov različnih obredov, 609 škofov latinskega in 45 škofov drugih obredov, poslednjič 193 škofov za medneverske kraje. — V oziru na starost štejeta dva po 95 lét (roj. 1775); dva po 90 lét; 20 škofov je v starosti med 80—85 leti; 46 škofov v starosti 75—80 lét; 79 škofov 70—75; 164 v starosti 60—65 lét; 133 škofov šteje po 45—50 lét; 43 škofov po 40—45 lét; 24 škofov 38—40 lét; 14 škofov 35—38 lét; 7 škofov 30—35 lét. (Blahov.) —

Mesečni stroški, ki jih bode sv. Očetu prizadelo stanovanje in zderževanje mnogih škofov pri vesoljnem cerkvenem zboru, se šteje na 500.000 frankov na mesec. Za zmagovanje teh stroškov pošiljajo z mnogih krajin znamenite darove v Rim.

Razne novice. „Presse“ hoče blezo naše nadloge s tem zakriti, da spet po „konkordatu“ in „ultramontanizmu“ maha — hinavka. Ko bi se bili o pravem času pečali s tem, kar je res Avstrii v korist, nedolžni konkordat in ultramontanizem pa pri miru pustili, bi se gotovo nam zdaj bolje godilo. Ko bi bili vsi deželni zbori tako „ultramontan“, kakor sta po „Pressi“ tirolski in kranjski, ali tudi drugi slovanski, pač bi bila večina narodov bolj zedinjena in zadovoljna kakor pa je tako. „Presse“ laže po kopitu novošegastih judov, da so vsi narodi edinih misel zoper konkordat, in da so se doletne razglasili zoper „ultramontanizem“. Da je tem ljudem „ultramontanizem“ katoliška cerkev, to je znano. Nekteri nemški deželni zbori so res razsajali zoper konkordat, kloštre itd., n. pr. štajarska večina; slovanski z drugimi tega še omenili niso, vedoč, da cerkev in konkordat sta državi ravno tako malo nevarna kakor jaguje levu; je pa nevarnost druga, razdvoj, ki se pase v levjem drobu. — Tirolski deželni zbor je bil 29. okt. na povelje z Dunaja sklenjen, ter ni prišel v obravnavo Dietl-nov predlog, da naj se vstava tako preuredi, da bodo deželam njih pravice zavarovane. Mislilo se je, da bode ta zbor razrešen, toda poglavar Lasser je neki iz Inomosta ostrašil zadevne kroge, da pri novi volitvi bi se dobilo „še bolj klerikalno deželno zastopništvo.“ — Na Dalmatinskem se bojujejo vojna in uporniki z veliko razdraženostjo.

V Preserjih so naši domorodni čč. očetje iz Jezusove družbe imeli sveti misijon od 31. vinotoka do 8. listopada. Kakor drugod se je tudi tukaj vdeleževalo silo ljudstva, akoravno je bilo vreme slabo, — in sicer ne le iz domače, ampak tudi iz vsih sosednjih duhovnij. Kako so bili ljudje ginjeni, kako omečeni, zlasti še pri sklepnem govoru in blagoslovljevanji misijonskega križa, to se ne dá popisati. Vidili smo ljudstvo po misijonu pri njih delu in zdelo se nam je, da je vse nekako prenovljeno: znotranji mir se jim na obrazih vidi. Obilen sad je očiten. Naj govore liberaluhi in posvetnjaki, kar jim je drago, ne more se nobenemu kraju veči duh. dobrota nakloniti, kakor je misijon. Te sreče pa ne čuti le ljudstvo samo, ampak posebno tudi vsak zadevni dušni pastir, ki veliko ložej svoje zadnje ure čaka, ker je vsim ovčicam tako lepo priliko napravil, da morejo popraviti, kar so morebiti poprej same kakor koli zagrešile in zamudile. Srečo vošimo torej prečast. gosp. duhovnemu očetu Ign. Podobniku, kakor tudi vsim gospodom, kateri so svoje podložne osrečili s svetim misijonom. Bog daj,

da bi se še v drugih krajih misijon napravil, kjer ga še ni bilo, zlasti v Ljubljani in pri Ljubljani. Čudno je, da se v tacih krajih naj delj odlašja, kjer ga je naj bolj potreba. Ali se ne utegnejo med tem duše pogubiti, ki bi se s tim posebnim in čeznavadnim pomočkom zamogle pridobiti? — V.

Iz Tersta, 8. listop. 1869. Ko sem undan malo pojasnil razmere osnovane katoliške družbe teržaške, sem izrekel željo, da Bog obilni blagoslov podeli omenjenemu društvu. Ali drevo, da se dobro vkorenichi, ne smé biti zmiraj v zavetju, vihar mu mora tudi kadkad mladostne veje razpihavati. Tako ni manjkalo in ne manjka drevcu katoliške družbe silnega viharja, ki ga hoče izruvati ali saj veje mu polomiti. Izruval ga ni, ker sam minister Taffe je premil. škofu odgovoril, da katoliška družba ima pravico obstati v Terstu; ali čuditi se je, da omenjeni žlahtni gospod ni tudi ob enem izrekel prepovedi, da prevratno društvo „liberi pensatori“ nima tiste pravice; pa katoliško ministerstvo se morda derži evangelijskega načela: „Pustite oboje rasti do žetve?“ Mnogo bi se dalo napisati o zlati pšenici i strupni ljujki, ki v teržaškem mestu poganja.

Družba katoliška je že dala natisniti posebne pravila za zastopnike posameznih društvenih oddelkov (iz 15 udov obstoječih), pa v kratkem misli tudi izdati pravila za vzajemno podporo društvenih udov. Ako so nekteri udje odpadli iz strahu, da kruh zgubijo, pa se drugi vpisujejo, in upati je, kadar bodo vsi vpisani natančneje izvedili, na čem da so, se jih bode še mnogo več vpisalo. Zakaj se ne bi to smelo s prižnice v cerkvi oznaniti? Smo bili dobri duhovniki undan, kadar smo s kanceljna oznanovali okoličanom njih razoroženje ter jim dotično oznanilo po vljudni prošnji magistrata točko za točko prebirali i raztolmačili ter jih mirili in vtešili, — naših cerkvenih zadev pa nebi smeli oznanovati? Pa ko bi to storili brez višjega dovoljenja, bi se koj od nasprotne strani kričalo: „duhovniki ljudstvo šuntajo!“ kakor že sopet to gerdobno natolcevanje čujemo, da so duhovni krivi punta in upora na Kotorskem. Ako tudi vse okolnosti unim ljudem na uho trobijo: „Vi ste krivi z napačnim svojim postopanjem!“ ti vender se znajo odščiniti z Garibaldi-jem: „duhovniki so vsega hudega krivi.“ (Konec nasl.)

Ali vera in narodnost, ali narodnost in vera? „Slov. Nar.“ si prizadeva vero vštric z narodnostjo klasificirati, in narodnosti „vorzug“ ali prednost daje pred vero, ako ga prav umevamo. Milujemo to zmoto. Š katoliško vero se ne dá nič posvetnega mériti, nič vštric — kaj še le pred vero staviti! —

Protestanska propaganda, ki jo išejo motivci širiti med Slovence, se kaže tudi v tem, da so jeli oddelke svoje skažene biblije v slovenščini na svitlo dajati. Pričeli so z evangelijem sv. Marka. Torej: Pozor!

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Č. g. Jož. Orešnik, lok. v Mehovem, je umerl 5. t. m. R. J. P. — Mehovo je razpisano 9. t. m. — Č. g. Adolf Pogorelec, novoposv., gre za duh. pom. k sv. Petru v Ljubljani.

Dobrotni darovi.

Za mil. škofa Mraka. Neimenovana 3 st. dvajsetice. — Neimenovana za duše v vicah in srečno zadnjo uro 1 gl. — Gosp. fajm. B. Bartol 5 gl. — Neimenovana 40 kr. — Duhoven z Gorenškega 2 gl. — Neimenovana roka po preč. P. Salvat. 2 gl. —

Za pogorelce v Košani. Duhoven z Gorenškega 3 gl.

Za afrik. misijon. Liza Pavlin 1 gl. Neimenovana 1 gl.; druga 1 gl.